

CHP
AFYON HALKEVİ
Başkanlığı

TASİPİNAR

KURTULUŞ
27-AĞUSTOS-922.

HAYRETTİN
GİZER

70

6

SAYI

YIL

AFYON
HALKEVİ

24-9-938

İÇİNDEKİLER

Kocatepenin Eteklerinde:

Kurtuluş Anılarından:

Yaşamak İçin:

Adana'lı Ziya'dan Parçalar:

Taşpınardan Damlalar:

30 Ağustos:

Gönül:

Kocatepe:

Taşpınar:

Sandal ve Son Yolcusu:

Kepez:

Şair Dehşeti ve Eserleri:

Eski Zamanlarda Afyonda Yaşayış:

Büyük Şair Ziya'yı Anış:

Edip Âli.

Mahir Türkkan.

Dr. Kadri Yetkin.

Bekir Sıtkı Sencer.

Edip Âli.

Ceyhun Atuf Kansu.

Yusuf Zülâli.

Muzaffer Görktan.

Osman Attilâ.

Tacettin Özari.

Ahmet Nalbantoğlu.

Bekir Sıtkı Sencer.

E. Â.

K. E.

1 Cümhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahalli tetkikler ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2 Münevver geçlerimizin vatanî ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat güzelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

Yazı İşletisi Dizektörü:

Edip Ali Baki.

CİLT : 6. **TAŞPINAR** SAYI : 70.

Afyon Halkevi Tarafından

Her Ayın Ondokuzunda Çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

Ağustos / 1938.

Kocatepenin

Eteklerinde..

Edip Âli.

Türk tarihinde; belli başlı ve şerefli hadiselerin en büyüğünü aşımakla bahtiyar olan Kocatepe, başka dağlarla kıyas edilemez; hepisinden üstündür. O, toprak ve taş yığını değil, Türk'ün irade ve inancının maddileşen bir timsalidir.

Koca bir milletin ma'kûs taliini çeviren elin, ilk işaretini üstünde vereceği için, hilkatte kocatepe adını alan bu tepe, semaya yükselen bir vatan gururudur.

Zaman geçtikçe, şerefi, başında ulusal bir çelenk olan bu tepe, vatanın Kemâllaştığı; Kemâlin vatanlaştığı yerdir. kocatepe nihayet, biraz da Atatepedir.

Çünkü; Kahraman Ata, milletine öldükten sonradır ilme sürünü oradan üfledi. O tepeden milletine kalk; yürü! İstiklâl ve istikbal senindir! dedi. Samsun'da yaktığı ve elinde tuttuğu Milli Hakimiyet meş'alesi kocatepeye çıktığı vakit bütün Türkiye'yi aydınlattı.

Kocatepeye baktıkça, vatanın dört bucağını kaplıyan Atatürk'ün silüetini görüyoruz. Bütün fabrikalar, bankalar, yollar, şömendöferler, şehirlerin imarı, emniyet, asayiş millî haysiyet,

ilerleyiş namına ne varsa oradan uzanan gölgenin altında can buldu.

* *

Kocatepe eteklerinde derin bir vecdi içinde eğiliyoruz; çünkü, ona baktıkça millî gururumuz yükseliyor.

Evet, önünde eğiliyoruz : Milletimizi terakki ve temeddün yolunda en yüksek seviyeye çıkarmakta olan büyük inkilâp merdiveninin ayakları onun tepesine kurulduğu için...

kocatepeyi kalbimizde yaşatıyoruz : Dumlupınar'da içtiğimiz abıhayatın oradan sızıp geldiğine inandığımız için...

kocatepeyi seviyoruz. Çünkü; her muvaffakiyet yolunun ucu oradadır. Her ilerleyişe giden yol kocatepeden başlar. Bugünkü tarihimiz ve hayatımız bile...

* *

kocatepe, Türkün Olimpidir, fakat, hayallerin, yalan maceraların sustuğu yer değil; Atatürk'ün yokluğu varetmişti hakikatı dile getirdiği yerdir.

kocatepe Türkün Sinâsıdır. Fakat, orada Atatürk, kuru ümitlerin ışıksız hayaletlerini değil, zafer güneşini bağrına basarak Afyon ovasına indi. Dumlupınar'da yeni ve hür bir vatan yarattı. Bütün dünyanın saygısını kendine çeken bir devlet kurdu. Kudretli ve kuvvetli bir Türkiye Cumhuriyeti...

* *

Ey kocatepe; eteklerine başımızı koyarak haykırıyoruz :
Seni seviyoruz; önünde eğiliyoruz !
Seni kalbimizde yaşatıyoruz. Ve ebediyen yaşatacağız.

Türk Ordusunun Soy adı : Yenilmez.

E. A.

KURTULUŞ ANILARINDAN..

MAHİR TÜRKKAN.

Afyon'un neresine bakarsanız işgal günlerinin acı ve elemli izleri yanında Kurtuluş sabahının şafakları arasındaki tatlı anılarını da beraber görürsünüz. Millî ülküyü, millî varlığı boğmağa yeltenen kara bir kâbustan sonra taze bahar sabahlarının müjdesiyle doğan pembe bir şafak...

* *

İşgalin kara bir duman gibi çöktüğü günlerde idi; biz ordunun yanında kâh dere tepe yürüyerek, kâh bir kasabada eğlenerek kutsal bir kin ve iman halkası halinde gidiyorduk. Yüzlerde yeis ve melâl vardı: herkesin kalbini burkan, içini ezen siyah bir dert. Kimi ana ve babasını, kimi kardeşlerini ve nişanlısını bırakmış, kimi de içinde yaşadığı diyarın taşına ve toprağına binlerce hatıra gömerek ayrılmıştı. Yurd acısı herkesin gönlünü sarmış, yurdun melûl hayali gözlerden silinmez olmuştu. Onu, bazan işgal çemberinden kaçıp gelen bir yurttaştan bazan civarına kadar sokulan köylülerden soruyor, hicran ateşile yanan gönüllerimize birer şifa arayorduk. Bununla beraber hepimiz de yurda erken döneceğimize bir ay bile kalmadan düşmanı atacağımıza kanidik. Bu bir ay bir sene oldu; hatta 14 ay oldu yine o eski inan ve imanımız zerre kadar sarsılmadı.

Bir gün masallar gibi nereye gittiği bilinmiyen bir otomobil kolunun, cephaneye yüklü bir deve kervanının geçişinden bahsettiler, binlerce atının batıya doğru yıldırım hızıyla geçtiğini söylediler. İki gün sonra derinden gelen top sesleri bir inhidamın başladığını haber veriyordu; Türk süngüsü bir şimşek gibi çakarak düşman hatları üzerinde görülmiye başlamıştı. O gün kızıl şafaklar içinde doğan güneş Türkün zafer ve talii gibi gülümsiyordu.

Şuhut civarında harp türküsü çağırarak Çay'a doğru giden yaralı bir Mehmetciğe sorduk :

— Afyon alındı mı? Yüzü bir kılınc kadar sert ve keskindi :
— Duşmanı tepeledik, Afyon'a girdik !

Bunu söyleyen ağız nasıl öpülmezdi? Afyon kurtulmuştu. O Afyon ki: biz ona, ufukların ötesinde kalan esir sevgili gibi kaç ay nemli ve hasretli gözlerle baktık; kaç ay, yaz yağmurlarından sonra ciğerlere tazelik ve dirlik veren tatlı toprak kokusu gibi onun kokusunu bekledik; kaç defa, yürüyen bulutla, esen rüzgârla ona selâm gönderdik..

Ertesi gün kızıl alevler içinde yanan bu yurd kalbi üzerinde Türk athlarının nal seslerini dinliyor ve 14 aylık bir ayrılıktan hakikî evlâtlarını yanık bağrına basıyordu.

Afyon, zafer çelengini ilk defa başına takan mutlu beldelelerden biridir.

* *

Bugün tam 16 sene oluyor: halâ yalçın tepelerinde bir buhurdan gibi milli iman tüten güzel Afyon'un sert ve çelik bağı, binbir zafer menkibesinin çağlıyanı ile doludur. Sayı ve makinece kendinden üstün bir düşmanı yenen Türkün fazilet ve kahramanlığı, Afyon'un ortasında ebedileşmiş tunçtan bir hamaset destanı halinde duruyor. Eski harap binaların yerinde yeni mamureler yükseldi, şehrin yanık yüzü yeşil bir deri ile kaplandı. Hıdırlık bile eski boz renkli çatık çehresini değiştirdi; şimdi onun yüzünde de yeşil bir tebessüm var.

27 Ağustos, yalnız bir vatan parçasının değil, yeni bir vatan yaratma ülküsünün de kurtuluşudur; bunların hepsi 27 Ağustosla başladı.

27 Ağustos dünya durdukça Afyon'un semasında nurdan bir avize gibi parlıyacak ve her yurttaşın gönlünü tutuşturan ilâhî bir zafer ve kurtuluş senbolü olarak kalacaktır.

Türk Askerinin Soy adı : Yenener.

E. A.

Sağlık Öğütleri :

Yaşamak İçin.

3

Dz. Kadri Yetkin.

Işık ihtiyacı — Güneş tedavisi

Vücudümüz, hava kadar, su kadar ve gıda kadar ışığa da muhtaçtır. Teneffüs ettiğimiz hava mümkün olduğu kadar bol güneş ışığı ile nurlanmış olmalıdır. Güneş ziyası uzviyetimiz üzerine, mikroblara karşı mukavemeti arttıran bir tesir yapar. Cildimizin hava ve ziya ile temasa gelmesi hayat ve canlılığımızı arttırır. Cild de nefes almak ihtiyacındadır. İyi vazife görmek için de ziyaya ihtiyaç gösterir. Hava gibi ziya da insana sıhhat ve hayat, neş'e ve cevvaliyet bahşeder.

Meşhur sözdür: "Güneş girmiyen yere hekim girer.. Hastalıkların, hüküm sürdükleri, hayat söndürdükleri yerler ışıktan mahrum yerlereir.

Kâfi derecede ışık bulunmayan yerlerde çalışmamalı ve miskinler gibi de kuytu, karanlık yerlerde tenbel tenbel uzanıp kalmamalıyız.

Güneş altında bulunmak, koşmak ve oynamak, hayat rızkı toplamak demektir. Yazın sahillerde, pılalarda dolaşmakla ve mebzul güneş ziyası altında, kumlar üstünde yuvarlanarak deriyi kızartmakla, gamlı ve kasvetli kış günlerinde yaşamak için enerji kazanılmış ve biriktirilmiş olur.

Güneş ziyası böbrek üstü guddelerini tenbih eder, hem vücudü, hem de mizaç ve tabiatı kuvvetlendirir, insana zindelik kazandırır. Eğer teneffüs jimnastiği ziya tedavisi ile birlikte yapılırsa bütün iç ifraz guddeleri ve netice de bütün uzviyetimiz tenbih edilmiş olur.

Uzun ömre sahip olmak için, yılın bir kaç ayını güneş ziyasının mebzul olduğu, havanın safiyetini muhafaza ettiği sahillerde, göl kenarlarında ve dağlarda geçirmelidir. Sahillerde açık renkte elbiselerle gezintiler, pılalarda banyo kostümile ekzersizler, kumlar üzerinde "güneş banyosu,, yapmalı, denize girmeli, kürek çekmelidir.

Güneş banyosu yapılmak istenirken "güneş çarpması," na maruz kalmamak lâzımdır. Güneş çarpmasına meydan vermemek için vücudu tedrici surette, her gün bedeninin bir kısmı açılarak güneşe maruz bırakılmalı, baş muhafaza edilmeli ve günün çok sıcak saatlarında güneş altında ve yakıcı kumlar içinde gömülü kalmamalıdır. Pılalarda yapılan güneş banyolarında deniz sathının ve kum zerrelere zıyayı in'ikâs ettirmelerinden gözleri korumak icab eder. Beyaz tenli insanlar, sarışın ve kumrallar, çok nahif bünyeliler, pek ufak yaşta çocuklar ve yaşı çok geçkin ihtiyarlar çıplak olarak güneşe karşı bulunmakta çok ihtiyatlı olmalıdırlar.

Cilt; güneş banyosu tesirile yavaş yavaş tunç rengini almalıdır. Güneşin devaî tesiri ancak derinin tunçlaşmış olmasile elde edilmiş olur.

Yazın pılalarda, kırlarda, bağ ve bahçelerde güneş banyolarından istifade edildiği gibi kışın da yüksek dağlarda, mebzul ve parlak güneş zıyasının in'ikâsile kırstâl safihalar gibi parlıyan kar tabakaları üzerinde çıplak vücutle geyüp dolaşmakla, spor yapmakla çelik gibi bir bünye kazanılmış ve uzun ömürlü olmanın sırrı elde edilmiş olur.

Güneş zıyasının vücudun ve bilhassa kemiklerin neşvüneması ve kuvvetlenmesi üzerine olan tesiri çok mühimdir. Güneş, ufak çocuklarda görülen «raşitizm» denilen tehlikeli bir kemik hastalığının baş göstermesini önler ve hastalık görülünce de tedavisini temin eder.

Veremin bir çok şekillerinde, bilhassa bez şişkinliklerinde, sıracada, karın içi zarı vereminde güneş ve ziya tedavisinden temin olunan faydalar pek büyüktür. Sanatoryum tedavisinin esasını «hava ve ziya kürü» teşkil eder.

İki sene evvel Berlin civarında «Eichkamp» ismile maruf bir müesseseyi ziyaret eden bir hekim gurubuna iştirak etmiştim. Bir çam ormanı ortasında meydana getirilmiş geniş bir sahada, mebzul güneş zıyası altında, vücudlarında nahafet ve kemiklerinde zafiyet ve sui teşekkül bulunan bir çok genç kadın ve kız çocuklara; vücudları çıplak olarak, takım takım, pek mütenevvi beden hareketlerinde baş, gövde, kol ve bacakların muhtelif vaziyetlerde hareketlerinden, muhtelif eğilme ve bükülme vaziyetlerine

ve yılanlar gibi sürünme şekillerine kadar hayretlere şayan derecede tenevvü vardı. Muayyen bir müddetle güneş altında her gün tekrarlanan bu hareketlerden çok faydalı sonuçlar elde edildiğini öğrendik.

İki Alman bilgini, güneş zıyasının vücutte tesir tarzını meydana koymuşlardır. Bu bilginler, güneşten, vücutte faydalı olan ziya kısımlarını alarak müessir bir hassa kazanan «Ergosterol» isminde bir madde olduğunu keşfettiler. Vücudümüzde, ensicemizde bulunan bu madde, ziya muvacehesinde, fosfor ve kalsiyom gibi maddelerin uzviyette imtisas ve tesebbütlerini temin etmek hassasını kazanır. Bu sayede vücutte kireçlenme keyfiyeti husule gelir ve bilhasse kemikler kuvvetleşir.

Bundan başka, vücudumuzda, uzviyetin neşvünema ve inkişafı için pek lüzumlu olan «vitamin» denilen cevherleri doğuran «provitamin» ismi verilen bir takım hayatî cevherler vardır. Bu maddeler, ensicemizi ve bilhassa etlerimizi beslemek ve kuvvetlendirmek için gene güneş zıyasından hisse koparmak ihtiyacındadırlar ve ancak güneş muvacesinde faaliyete geçerek çok kıymetli rollerini oynarlar.

Güneş tayfının vücutte tesir eden kısımları aynı zamanda ciltde leke husule getirir. Güneş banyosunun istenilen tesiri yapması için deriyi karartacak kadar devamlı olması lâzımdır. Güneş banyosundan lâıykile faydalanmak için zıyanın hiç bir maniaya çarpılmadan çıplak cilde vurması lâzımdır. Pençere camları güneş zıyasının faydalı olan kısımlarını geçirtmez, tesirini azaltır. Ültıra viyole ve ziya lambaları gibi cihazlarla sunî olarak yapılan ziya tedavisi, doğrudan doğruya güneş zıyası kadar faydalı olamaz.

Güneş zıyası en çok hava rutubetsizken faydalıdır. Çok rutubetli bir hava güneş zıyasının en kıymetli kısımlarını tevkif ve mas eder. Bunun içindirki en mükemmel güneş kürü kışın karla örtülü dağlarda yapılandır. Kışın rutubet vadilerde tekâsüf eder. Yüksek dağlar buhar ve rutubetten kurtulur. Güneş hayat verici zıyasını her tarafa bol bol saçar. Karlı dağ yamaçlarına kurulan sanatoryumlarda tedavi edilen hastaların şifa ve sıhhat kazanmalarının sırrı ve hikmeti budur. Dağ sporları da bu yüzden çok faydalıdır. Son zamanlarda memleketimizde dağ sporlarına verilmeğe başlanan kıymet ve ehemmiyet takdirlere değer.

ADANA'Lİ ZİYA'DAN

P A R Ç A L A R .

- 21 -

DERLİYEN

Bekir Sıtkı Sencer.

Sakinim bir yerde ki hal'âşına sükkânı yok.
Olsa da derdi dili anlatmanın imkânı yok.
Ağla, feryadet, öl istersen kim anlar kim duyar
Bir acep kâşâne ki; dervâze var derbanı yok.
Bir nümâyîştir inanma aldığı vaz'î selim
Zalimin ikai menviyatına meydanı yok.
Ey bana sabret deyen bigâne derdi derun
Sabr ne! mahdud, derdin mihnetin pâyânı yok.
Şişei dil pare pare senki nahvetbardan
Bezmi iyşü işretin evvelki meynûşânı yok.
Gâh iblisâne ilkaât ile din nâmına
Târumar eyler huzuru halkı bir iymânı yok.
Levhai hayrettir elhak: bir şerir, âsûde hal
Kan kuser bir âcizi mâsum; evinde nâni yok.
Bir müsafir hane ki dünya, semâtı pür sümûm
Telhkâmi ihtiyali olmadık mihmanı yok.

Kıt'a.

—Kendi Resmine—

Benziyorsun bana sûrette fakat,
Olamam sûrete aslâ kail.
Sûzişi gayret ile ben yanarım
Sen: cihan yansa ümûrunda değil.

...

—Yine Resmine—

Reşk eder gönlüm sana bakdıkça ey zilli vücud,
Bende varken bin keder, yok sende gamdan bir eser.
Hasılı mes'utsun nisbetle her yüzden bana,
Sen kalırsın, ben edersem sahnı âlemden gûzer.

Taşpınar'dan Damlalar:

Hakikatın Gölgesinde...

Edip Ali.

Faziletin Feragat adlı bir çocuğu var: gıdası
doğrudur.

...

Alınan kıymet verilen kıymetten daha kıy-
metlidir.

...

İrade ve talih sütunlarına istinat etmiyen
zekâ binası ekseriya tavansız kalır.

...

Denizi görene gölü ta'rife kalkışmamalı!

...

Alkol ve kumara, birlikte yakasını teslim eden
kişi ölmüş sayılır. Tedfin töreni biraz teahhür
etse bile!

...

Mes'ut olmanın bir çaresi de saadete inanma-
maktır.

...

Ne kadar muvaffak olursa olsun, fotoğraf fır-
çanın fonograf yay ve mızrabın yerini tutamaz.

...

Ölen san'atkâra değil, ölen esere acımalıdır.

...

Names'ut şair veya san'atkârın kana kana
içeceği tek bir teselli kaynağı var: Öldükten son-
ra biraz daha yaşamak ümidi...

...

Altın yüksükle bez gömlek dikilmez.

30 Ağustos.

Ceyhan Atuf Kansu.

Zaferin hatırası Türklere olur düğün;
Güneş daha erken ve daha ateşli doğdu bugün.
Dumlupınar toprağı! yüksekliğiyle bugün!
Genç çoban! kavalınla o günlerden sesler ver.

Mehmetçiğin yattığı yerde Zafer rüzgârı,
En tatlı bir okşayışla öpüyor ruhları;
Millî bir heyecan ki dolaşıyor dağları;
Göz yaşları akıtan büyük millî sevinçler.

Her şey o büyük günün duyulan hatırası,
İnönü, Sakarya ve Dumlupınar sırası;
Kahramanlık arzının üç kıt'ası burası,
Türklerin deniz gibi coştugu kutlu yerler.

Mukaddes ruhları okşıyacak rüzgârlar,
Mehmetçiğin ruhuyla esecek diyar, diyar,
30 Ağustosları anan genç ve ihtiyar;
Zafer, Türk'e TANRIDAN verilmiş vazifeler..

GÖNÜL.

Halkşairi: YUSUF ZÜLÂLİ.

Gönül hiç usanmak yokmudur sende, Gönül neden ağlarsın için, için,
Kimseden utanıp arlanmadın mı? Bize de bir anlat ne imiş suçun
Bu kadar dolaştın el kapısında Yüklendi katarın, gidiyor göçün
Döğülüp, söğülüp taşlanmadın mı? Sen bu viraneden hoşlanmadın mı?

Der Zülâli gizli seyren varılmaz,
Bulanık çayların akar durulmaz
Meğer doğru demeyle gönül yorulmaz
Altmışını geçtin, yaşlanmadın mı?

Kocatepe.

Muzaffer Göktan.

Yüzlerce topun bir kılınç temposile ateşlendiği; vatan aşkının kürei merkezi patlatıp çıktığı ve bir komutanın kayalarında oturup ilk nefes aldığı yer Kocatepe. Dün dik yamaçlarında toplar oturan kayalar.. Bu gün sert havasında kaç kartal barındırıyor?. Burada bir eliyle tabancasının kabzasını kavramış; diğer eliyle ufukta bir noktayı gösteren Kumandanın çiğnediği topraklar halâ isli halâ sıcak kovanların berelediği kayalar alev gibi...

O serin sabah... Alev... Kızıl tan ..

* *

Kocatepe: Ahır dağlarının, kumlar silsilesiyle birleştiği hakim nokta.. İsmi gibi "yüce,, bir yer... Büyük taarruz haritasına tekrar bakalım: Kocatepe; ön ve kuzey doğusunda : Beytepe.. Saf nizamında dizilmiş; Belen, Tinas, Çigil sırtlarının biraz arkasında irtibat neferi gibi duruyor... Bu yer kanburları bir kumandanın muhayyesile bulunmuş deyil; sanki tabiat o askerin plânına göre hazırlamış...

Kocatepe... Rüzgârlar uğuldayan başında ne uğurlar varmış!. Sen bu mağrur duruşunla yavrularını gözlerinden bile kıskanan titiz bir anneye benziyorsun... Saçların ağarmış.. Fakat.. Gönülün genç, imanın kavi.. Göklere deymek istiyen başın; tabiatın kanunlarına rağmen, daha yükseliyor gibi...

Gece döşgimizde rahat uyurken bütün ailemiz efradile neye uğradığımızı şaşdırmamak, Dip diri yanmak ve bir anda yok olmamak için :

Biranda mazimizin yıkılmaması, halimizin yere serilmemesi, istikbalimizin sönmemesi için :

Tayyareye Yardım Edelim!

Taşpınar.

Osman Atilla.

Eskiden benziyordun sızan bir göz yaşına....
Mehmetcik geldiği gün pınarının başına
Kavuştun tarihteki ebedi yoldaşına!
Göz yaşları ter oldu aktı sana Taşpınar...
İlk suyu senden içti kurtarıcı şehsüvar!...
Kıyında dinlendiler kahraman akıncılar!...
Akışında şimdi bir unutulmaz gurur var!...
Bütün sular gıpteyle baktı sana Taşpınar!...
Başına kimler gelir, bizden başka görelim!
Dudağım sularında.. Tüfeğimdedir elim!...
Sensin benim mefkûrem. Sensin benim güzelim!...
Ata, zafer çiçeği taktı sana Taşpınar...
Ey tarih denizine dökülen gömgök pınar...
İçime dol, elemi, ıztırabı sök pınar!
Benliğime inanmak güneşini dök pınar....
Mehmetcik süngüsünü çaktı sana Taşpınar!..

Sandal ve Son Yolcusu

Tacettin Özari.

Deniz çırpınmaktan yorulmuş gibi:
Ayı kandil yapıp uykuya varmış,
Gecenin bu derin sessizliğinde
Sükûtü ürperten bir tek sandalmış.
Bu sandal korkarak yararken suyu
Karşıkı yalıda bir ışık yandı,
Bir genç kız koşarak bindi sandala
Sandal süzülüp ufka uzandı...

KEPEZ.

Ahmet Nalbantoğlu.

Ey büyük harabe, ey viran şehir;
Ey binlerce halka mesken olan yer,
İçi oyulmuş bir dağ olan kaya!
Benziyen şimdi bir hazin tabluya.
Ey iskelet gibi, yer yer sırtan,
Cephesi yerlere dökülüp yatan
Meçhul adamların metruk evleri!
Kendi tarihinin kendi rehberi.
Bilmiyor kimse sen vaktiyle neydin,
Ey muazzam şehir, nasıl bir şeydin?
Kim bilir, üstünden kaç asır aştı;
İçinde heyecan kaynadı taşı?
Hey heyli nağmeler bin zevk içinde
Tavandan tavana aksetti her gece?
Kim bilir kaç âşık meşkûk nazarla
Hat çizdi ateşten karanlık ufka?..

. . .

Eksilmiş içinden ses, seda, nefes
Kalbin atmamaktan müşteki Kepez.
Kartallar düneyor üstünde şimdi,
Nabızların durmuş. Asırlar varki:
Sükûnet perisi, yaşlı gölgene
Bürünür, her akşam uyur dizinde...

Şair Dehşetî ve Eserleri.

Bekir Btkü Sencer.

Afyon'un son asır şairleri içinde, yazdığı bir çok güzel Halk şiirleriyle daha mümtaz ve daha dikkat ve takdire şayan bir viche göstermektedir.

Babası eski mektep hocası merhum Mehmet "efendi", dir. Gençlikte tahsilini Afyon'da yaparak, Uşşak'a gitmiş, oranın ünlü âlimlerinden Buğdaylı hocadan ders görmüş. Daha sonra Konya'da tahsilini ikmal etmiş. Bir aralık Hicaze gitmiş, Medine de Hanefi Müftisi devrinin tanınmış âlimlerinden a'ma Yusuf Gazzi efendiden ayrıca tahsilini itmam eylemiş ve ilim neşri gayesile uzun bir seyahattan sonra memleketine dönmüştür.

Afyon'da kendi adıyla anılan "Dehşetî", medresesinde ölümüne kadar ders okutmuştur. Arabca, Farsca ve fikh, feraizde çok kudretli bir malûmata sahip olan şair bir çok değerli zat yetiştirmiştir.

1228. H. yılında doğan ve 1292 H. yılında vefat eden ve ilmi kadar da zarif ve meclis âra olan Dehşetî'nin şairliği ve şiirleri hakkında ayrıca malûmat verilecektir. Bu sayımızda okuyucularımıza bir koşmasını sunuyoruz:

Devri gonca gelir başlar efgane:
Bülbüller gülzare döner dolaşır
Gör nice bir şemâ, zaif pervâne
Ta subha dek nâre döner dolaşır.

Ne çeker didarı yâri görmeğe
Çalışır haşrede de vasla ermeğe
Hâkipayi yâre yüzün sürmeğe
Âşiki biçare döner dolaşır.

Eylemem uşşâka tedbiri aşkî
Boynuna alanlar zinciri aşkî
Ezel onlar görmüş takdiri aşkî
Ruzü şep âvare döner dolaşır.

Bu ne sirdir acep bilmem ne hikmet
Nasibi uşşakın ah ile hasret
Sevdayı aşk ile divane *Dehşet*
Herdem kûyi yare döner dolaşır.

ESKİ ZAMANLARDA

Afyon da Yaşayış.

— 18 —

Edip Âli Bakı.

"O zamanlar Kütahya'da oturan Anadolu Valisine Karahisar ve köylerinden verilen para ve eşyanın miktarını, fiatlarını ve Afyon mahallelerinin biri birinden büyüklük ve zenginlik farkını gösteren bir vesika,

Defter oldur ki :

İşbu bin yüz bir senesi şehri recebi müreccepde bilfiil divani Anadolu Eyaletine Vali ve Mutasarrıf olan devletli ve saadetli Ahmet Paşa Hazretlerine cümle ahali vilâyet ve sükkânı memleket ma'rifetile verilen zahire ve hediye namile verilen eşyadır ki alelesami zikrolunur.

Hurrire fi tarihilmezbur

Mumaileyh hazretlerine nakid
ve kahve bahası ve mübaşirlerine
ücret ve kapu harcı: 250 Kuruş.
Mumaileyh hazretlerine saraç
ustalarından eşya bahası: 70 Kuruş.
Mışk ve musluk bahası: 25 K.
Dabağ ustalarının eşya bahası: 8K.
Et bedelinden ücret: 2 K.
Salifuzzikir eşyaları Alay Beyi
Kaplan ağa getirüp verdiği kapu
harcı: 20 Kuruş.
Harcı mahkeme: 30 K.

Muşarunileyh hazretlerine ve-
rilen bir süs at bahası: 75 K.
Mumaileyh hazretlerineus-
talarından alınan eşya bahası: 17K.
Alacalar bahası: 10 K.
Bargirler için: 3 K.
Kaşığı: 2 K.
Bundan akdem vilâyet bahasıçtin
mütevelliden istikraz olunan: 27K.
Naibiyye, kâtibiyye ve hudda-
miye: 10 Kuruş.

Salifizzikir eşya ve nakit ve mahallat ve Kura ve Acembanlarına tevzi ve taksim olunduktan sonra meblağı mezburu cem ve tahsil ve kolcu ve sürücü tayin ettiği adamlara ücret: 41- Kuruş.

Ceman Yekûn:

600 Kuruş. Yalnız altı yüz kuruştur.

Meblâğı mezkûr altı yüzden köylere tevzi ve taksim: 200 Kuruş.

Eski Acem hanına: 50 Kuruş

Medinei Karahisarı sahip de vaki mahallate tevzi: 350 Kuruş.

Mahallei İmaret: 48- Kuruş.

Mahallei Sofular: 45- Kuruş.

Mahallei Nasara: 28- Kuruş.

Mahallei Arab 15- Kuruş.

Mahallei Hacı Mahmut: 13- Kuruş.

Mahallei Fakih Paşa: 17- Kuruş.

Büyük Şair Ziya'yı Anış

K. E.

Adanalı Ziya altı yıl evel bugünlerde ölmüştü. Adana'da doğmuş ve Adana'lı lakabını taşımış olmakla beraber daha çok Afyon'lu olan Ziya "Büyük şair", tavsifine hak kazanmış ve adı unutulmiyacaklar arasına girebilmiş bir simadır. Edebiyat tarihimize Ziya'nın mutena bir mevkii olacaktır. Ziya'nın ömrü ençok şehrimizde geçmiş olmakla beraber İstanbul'da ve yurdun her köşesinde onu tanıyanlar, sevenler şiirlerini perestişle okuyanlar eksik değildi. Süleyman Nazif kendisile bilhassa alâkadar olmakta idi. Gençliğinde İstanbul'da iken birçok şairlerle, ezcümle Eşref ve —o zaman çok genç olan— Cenap Şehabeddinle tanışmış, görüşmüştü.

Kaldım kara bir hisar içinde
Hayfaki duyulmayor figanımı

diye afyon'dan biraz da şikâyet eden Ziya, ondan uzaklaşınca bir daüssıla duyuyor, koşup geliyordu. Yeğeni onu Adana ya götürdü. Fakat orada da duramamış yine Afyon'a dönmüştü. Ziya'nın Afyon'u sevdiği kadar Afyon lular da onu severlerdi. Vefatından birkaç yıl önce şehir halkının hissiyatına tercüman olan ve düşkün, ihtiyar bir şaire karşı alâka göstermek isteyen Afyon Belediyesi ona küçük bir maaş tahsis etmişti.

Dilin yine melâli var ! Cihana infiali var Hayatımın zevali var
Melâlinin kemali var Gelen gider meâli var Ne olmak ihtimali var?

gibi değerli parçaların kaili olan Ziya'nın hayat ve eserleri mükemmell bir kitap halinde neşredilmemiştir. Bu işi yapacak olanlar hem Ziya'nın hatırasını taziz hem de edebiyat tarihimize hizmet etmiş olacaklardır.

Mahallei Kâhil: 12 Kuruş.

- " Camii Kebir: 10- kuruş.
- " Kara Hanlu: 13- kuruş.
- " Tacahmet: 12- kuruş.
- " Doğancı: 6- kuruş.
- " Hacı Yahya: 18- kuruş
- " Anistina: 6- kuruş.
- " Burmalı: 10- kuruş.
- " Hacı Evtal: 4- kuruş.
- " Yokarı Pazar: 4- kuruş.
- " Çavuşbaş: 2- kuruş.
- " Hisarönü: 2- kuruş.

Ceman Yekûn:

350 Kuruş. Yalnız üç yüz elli kuruştur.

* - İşareti yarım kuruş demektir.

* - Acem hanları dikkate çok şayandır, o zaman en büyük ve zengin görünen İmaret mahallesinden fazla para verdiğine göre o hanlarda ne kadar geniş ve zengin bir ticaret yapıldığı anlaşılıyor. Ve bir çok iranlı Afyon'da berayi ticaret ikamet ediyor.

Mahallei Akmescit: 10- Kuruş.

- " Efecik: 9- kuruş.
- " Ardıç: 13- kuruş
- " Molla Bahşı: 7- kuruş.
- " Kubeli: 6- kuruş.
- " Kara Kâtip: 3- kuruş.
- " Sinan Paşa: 9- kuruş.
- " Hacı İsmail: 3- kuruş.
- " Zaviye: 4- kuruş.
- " Çavuş Oğlu: 2- kuruş.
- " Bedrik: 6- kuruş.
- " Sinan Halife: 3- kuruş.

—Devam edecek—

HALKEVLERİNİN ÇIKARDIKLARI DERGİLER AŞAĞIYA DERCEDİYORUZ.

Halkevlerinin Adı	Derginin Adı	Halkevlerinin Adı	Derginin Adı
Halkevleri (Ankara)	Ülkü	İzmir	Fikirler
Adana	Görüşler	Konya	Konya
Afyon	Taşpınar	Manisa	Gediz
Antalya	Türk Akdeniz	Merzifon	Taşan
Bafra	AltunYaprak	Mersin	İçel
Bahkesir	Kaynak	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Burdur	Ülker	Niksar	Ülker
Denizli	İnaç	Trabzon	İnan
Elâziz	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	Halk Bilgisi Haberleri	Niğde	Akpınar
Gireson	Aksu	Yozgat	Bozok
Isparta	Ün	Kayseri	Erciyeş

ABONE:

Seneliği (120) kuruş Abone için Halkevine baş vurulmalıdır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Sami Akyol.

Basıldığı Yer : Doğan Basımevi - Afyon.

Tayareye Yardım Edelim !

**Çünkü; rahat ve mes'ut bir vatan, seması
tehlikesiz olan yerdir.**

! 1 Ağustos 1938

1 Ağustos 1938

10 Kuruş